TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2008. gada 9. oktobrī *

Lieta C-404/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LES 35. pantam, ko *Fővárosi Bíróság* [Budapeštas Apgabaltiesa] (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 6. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 27. augustā, krimināprocesā

Győrgy Katz

pret

István Roland Sós.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), J. Klučka [*J. Klučka*], P. Linda [*P. Lindh*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

* Tiesvedības valoda — ungāru.

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 19. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Katz* vārdā — L. Kišs [*L. Kiss*], *ügyvéd*,

— *Sós* vārdā — L. Helmeci [*L. Helmeczy*], *ügyvéd*,

— Ungārijas valdības vārdā — J. Fazekaša [*J. Fazekas*], R. Šomšiča [*R. Somssich*] un K. Sījārto [*K. Szíjjártó*], pārstāves,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — R. Trousterss [*R. Troosters*] un B. Simons [*B. Simon*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2008. gada 10. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā (OV L 82, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Pamatlēmums") 2. un 3. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts kriminālprocesā pret I. R. Sosu [*Sós*], kuru par krāpšanu apsūdz G. Katcs [*Katz*], kas darbojas kā aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesību normas

3 Atbilstoši Pamatlēmuma ceturtajam apsvērumam:

"Dalībvalstīm būtu jātuvina savi normatīvie akti tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi nodrošināt cietušajiem augstu aizsardzības līmeni, neatkarīgi no dalībvalsts, kurā viņi atrodas."

4 Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. pantu tā vajadzībām par cietušo uzskata:

"a) fizisk[o] person[u], kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums;

[..]."

5 Pamatlēmuma 2. pantā ir noteikts:

"1. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušajiem būtu reāla un atbilstoša loma tās krimināltiesību sistēmā. Tā turpina pielikt visas pūles, lai nodrošinātu, ka pret cietušajiem procesa laikā izturas ar pienācīgu cieņu, un atzīst cietušo tiesības un likumīgās intereses, jo īpaši kriminālprocesā.

2. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā režīma, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem."

6 Pamatlēmuma 3. pantā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts nodrošina cietušajiem iespēju liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus.

Katra dalībvalsts veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās iestādes nopratina cietušos tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesa nolūkam."

7 Pamatlēmuma 5. pantā ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai, cik vien iespējams, mazinātu saziņas grūtības, kas attiecas uz cietušo, [kuriem ir lietas dalībnieka vai liecinieka statuss,] piedalīšanos svarīgākajos attiecīgā kriminālprocesa posmos vai uz viņu izpratni par tiem, analogi tāda veida pasākumiem, ko tā veic attiecībā uz apsūdzētajiem."

8 Pamatlēmuma 7. pantā ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts, saskaņā ar piemērojamiem valsts noteikumiem, dod cietušajiem, kuriem ir lietas dalībnieka [vai] liecinieka statuss, iespēju saņemt atlīdzību par izdevumiem, kas radušies sakarā ar piedalīšanos kriminālprocesā."

9 Atbilstoši *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2005. gada 14. decembrī publicētajai informācijai (OV L 327, 19. lpp.) par deklarācijām, ar kurām Francijas Republika un Ungārijas Republika ir atzinušas Tiesas kompetenci prejudiciālā kārtībā lemt par Līguma par Eiropas Savienību 35. pantā minētajiem aktiem, Ungārijas Republika atbilstoši LES 35. panta 2. punktam nāca klajā ar deklarāciju, kurā atzina Eiropas Kopienu Tiesas kompetenci jautājumu izskatīšanā saskaņā ar LES 35. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem.

10 Tomēr Ungārijas valdības 2003. gada 15. maija Lēmumā (*Kormányhatározat*) 2088/2003 (V. 15.) par deklarāciju attiecībā uz vēršanos Tiesā prejudiciālajā kārtībā "Ungārijas Republika atbilstoši LES 35. panta 2. punktam atzīst, ka akceptē Eiropas

Kopienu Tiesas kompetenci saskaņā ar LES 35. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem".

11 No *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2008. gada 14. martā publicētās informācijas (OV L 70, 23. lpp.) par deklarācijām, ar kurām Ungārijas Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika un Slovēnijas Republika ir atzinušas Tiesas kompetenci prejudiciālā kārtībā lemt par Līguma par Eiropas Savienību 35. pantā minētajiem aktiem, izriet, ka Ungārijas Republika ir atsaukusi savu iepriekš veikto deklarāciju un "nāca klajā ar deklarāciju atzīt Eiropas Kopienu Tiesas kompetenci saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 35. panta 2. punktu un 35. panta 3. punkta b) apakšpunktu".

Valsts tiesiskais regulējums

12 1998. gada Kriminālprocesa likuma Nr. XIX (*Büntetőeljárásról szóló* 1998 *évi* XIX. *törvény*) 28. panta 7. punktā ir noteikts:

"Ievērojot šajā likumā paredzētos noteikumus, prokurors uzsāk kriminālvajāšanu un, izņemot privātās apsūdzības vai aizstājošās privātās apsūdzības gadījumu, veic apsūdzību tiesā vai nolemj piemērot lietai samierināšanās procesu, apturēt kriminālvajāšanu vai no tās daļēji atteikties. Prokurors var izbeigt kriminālvajāšanu vai grozīt tās robežas. Tas var izskatīt lietas dokumentus tiesas procesa laikā. Tam ir tiesības izteikt lūgumu par katru tiesas procesā izvirzītu jautājumu, par kuru tiesa pieņem lēmumu."

13 Šī paša likuma 31. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Kriminālprocesā par prokuroru nevar būt:

[..]

b) persona, kas piedalās vai piedalījusies procesā kā [..] cietušais, privātās apsūdzības uzturētājs, aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, civilprasītājs vai prasītājs, tā pārstāvis, vai kā jebkura iepriekš minētajām personām tuvu stāvoša persona,

c) persona, kas piedalās vai piedalījusies procesā kā liecinieks, eksperts vai speciālists,

[..]."

14 Minētā likuma 51. panta 1. punktā cietušais ir definēts kā persona, kura tiesības vai likumīgās intereses ir aizskartas vai apdraudētas ar noziedzīgu nodarījumu. Saskaņā ar šī paša panta 2. punktu cietušajam ir tiesības:

“a) ja šajā likumā nav paredzēts citādi, būt klāt procesuālajās darbībās un iepazīties ar procesuālajiem dokumentiem, kuri uz viņu attiecas;

b) ikvienā procesa stadijā izteikt lūgumus un apsvērumus;

c) saņemt no tiesas, prokurora un izmeklēšanas iestādes visus paskaidrojumus, kas attiecas uz cietušā tiesībām un pienākumiem kriminālprocesā;

d) šajā likumā paredzētajos gadījumos īstenot pārsūdzību.”

15 1998. gada Likuma Nr. XIX 53. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šajā likumā paredzētajos gadījumos cietušais var būt aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, ja:

a) prokurors vai izmeklēšanas iestāde ir pieņēmusi lēmumu neuzsākt kriminālprocesu vai to neturpināt,

b) prokurors ir daļēji atteicies veikt kriminālvajāšanu,

c) prokurors ir izbeidzis kriminālprocesu,

d) izmeklēšanas procesa rezultātā prokurors nav konstatējis noziedzīga nodarījuma esamību, kas attaisnotu apsūdzības celšanu un tātad nav uzsācis kriminālvajāšanu, vai privātās apsūdzības procesā ietvaros uzdotās izmeklēšanas rezultātā ir nolēmis, ka pats neuzņemas kriminālvajāšanu,

e) debašu laikā prokurors ir izbeidzis apsūdzības uzturēšanu, uzskatot, ka noziedzīgais nodarījums neattaisno kriminālprocesu."

16 Minētā likuma 236. pantā ir paredzēts:

"Ja šajā likumā nav noteikts citādi, aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs tiesas procesa ietvaros īsteno prokuroram piešķirtās tiesības, ieskaitot tiesības izteikt lūgumus par piespiedu pasākumu veikšanu, kas iekļaus apsūdzētā brīvības atņemšanu vai ierobežošanu. Aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs nevar izteikt lūgumu par vecāku tiesību atņemšanu apsūdzētājam."

17 Šī paša likuma 343. panta 5. punktā ir noteikts:

"Aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs nevar paplašināt kriminālvajāšanas robežas."

Faktiskie apstākļi un prejudiciālais jautājums

18 *Fővárosi Bíróság* (Budapeštas Apgabaltiesa) izskatāmā krimināllietā G. Katcs kā aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs apsūdz I. R. Sosu par Ungārijas Krimināl-kodeksa (*Büntető törvénykönyv*) 318. panta 1. punktā paredzēto krāpniecisko darbību veikšanu un nozīmīgu zaudējumu radīšanu G. Katcam šī panta 6. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Šī lieta tika ierosināta pēc prokurora šajā pašā lietā pieņemtā lēmuma neuzsākt kriminālprocesu.

19 Kriminālprocess, ko ierosina aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, esot Ungārijas Kriminālprocesa kodeksa normās paredzēts īpašs kriminālprocesa īstenošanas veids. Bez kriminālvajāšanas, ko uzsāk pēc prokurora iniciatīvas, Ungārijas tiesības cietušajiem noteiktos mazāk smagos noziedzīgajos nodarījumos ļaujot uzsākt un veikt kriminālvajāšanu: runa esot par "privāto apsūdzību" ("magánvád"). "Aizstājošā privātā apsūdzība" ("pótmagánvád"), par kuru ir runa pamata lietā, esot trešais kriminālprocesa veids, kas cietušajam noziedzīgā nodarījumā ļauj iejaukties it īpaši tad, ja prokurors tā uzsākto kriminālprocesu pārtrauc. Privātā apsūdzība un aizstājošā privātā apsūdzība neesot jājauc ar civilprasītāja dalību procesā.

20 G. Katca lūgumu par to, lai attiecīgās aizstājošās privātās apsūdzības ietvaros viņš kā cietušais tiktu izsaukts un uzklausīts kā liecinieks, *Fővárosi Bíróság* noraidīja, par šo pierādījumu sniegšanas piedāvājumu pieņemot lēmumu un debates šajā jautājumā izbeidzot.

21 Tiesas sēdē iesniedzējtiesā G. Katcs norādīja, ka, atsakoties kā liecinieku uzklausīt cietušo, kas vienlaicīgi ir apsūdzības uzturētājs, iesniedzējtiesa esot pārkāpusi taisnīgā procesa un lietas dalībnieku procesuālo tiesību vienlīdzības principus, kas nostiprināti ar 1950. gada 4. novembrī Romā parakstīto Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (turpmāk tekstā — "ECTK"). Viņš arī ir norādījis, ka izmeklēšanas gaitā viņam jau esot nodarīti zaudējumi, jo izmeklēšanas iestāde neesot

pildījusi savu pienākumu noteikt faktus, taču tieši aizstājošās privātās apsūdzības tiesību institūts ļaujot labot šo situāciju, tādēļ cietušā, kas personīgi piedalās, liecību dēļ varot konstatēt patiesību un šim pēdējam varot tikt atlīdzināti viņa zaudējumi. G. Katcs uzskata, ka pretējā gadījumā cietušajam tiktu radīts neizdevīgāks stāvoklis nekā tiesājamajam.

22 Vēlākā minētās tiesas sēdē, kas ir notikusi 2007. gada 6. jūlijā, tā izmeklēšanu ir atsākusi. Tā norādīja, ka, lai gan ar 1998. gada likuma Nr. XIX 236. pantu aizstājošās privātas apsūdzības uzturētājam tiek ļauts darboties kā prokuroram, ne ar vienu šī paša likuma normu šī likuma 31. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, saskaņā ar ko liecinieks nevar darboties kā prokurors, neesot novērsts. *Fővárosi Bíróság* no tā secina, ka šāda kriminālprocesa ietvaros aizstājošās privātās apsūdzības uzturētāju nevarot uzklausīt kā liecinieku. Saistībā ar privātās apsūdzības procesu attiecīgajā likumā esot iekļauta tieša norma, saskaņā ar kuru privātās apsūdzības uzturētāju varot uzklausīt kā liecinieku. Lai gan privātās apsūdzības procesam un aizstājošās privātās apsūdzības procesam bez šaubām esot līdzīgs raksturs, tad tomēr, neesot nekādām viena procesa atsaucēm uz otru, vienus un tos pašus noteikumus šiem diviem atšķirīgiem procesa veidiem nevarot piemērot.

23 *Fővárosi Bíróság* ir konstatējusi, ka Ungārijas likumdevējs pats esot atzinis, ka aizstājošās privātās apsūdzības institūts ir nozīmīgs instruments, kas ļauj labot tiesu iestāžu bezdarbību. Tāpat neesot nekādu šaubu, ka šis tiesību institūts nozīmē, ka, īstenojot saistošu procesu, cietušajam tiek dota reāla iespēja panākt tiesas nolēmumu. Ja cietušajam, kas darbojas kā aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, nebūtu iespējas tikt uzklausītam kā lieciniekam un ja viņš ar savām liecībām nevarētu iesniegt pierādījumus, lai gan visbiežāk tieši cietušajam ir zināmi konstatējamie fakti, sasniegt šo rezultātu būtu grūti vai pat neiespējami.

24 Tomēr vienlaikus esot jāatzīst, ka, īstenojot prokuroram piešķirto kompetenci, aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājam ir pietiekami nozīmīgas tiesības. Tā kā

viņam ir lūgumu iesniegšanas tiesības, viņam esot iespēja iesniegt pierādījumus. Tāpat viņam esot tiesības iesniegt apsvērumus.

25 *Fővárosi Bíróság* rodas jautājums par Pamatlēmuma attiecīgi 2. un 3. pantā paredzēto jēdzienu cietušo "reāla un atbilstoša" loma un viņu "iespēja liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus" apjomu, un tā jautā, vai šiem jēdzieniem būtu jāiekļauj valsts tiesas iespēja aizstājošās privātās apsūdzības procesā kā liecinieku uzklausīt cietušo noziedzīgā nodarījumā.

26 Šādos apstākļos *Fővárosi Bíróság*, kas lemj pirmajā instancē, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Pamatlēmuma [..] 2. un 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka valsts tiesai ir jānodrošina iespēja uzklausīt cietušo noziedzīgā nodarījumā kā liecinieku arī aizstājošās privātās apsūdzības uzturēšanas procesā?"

Par pieņemamību

27 Kā izriet no šī sprieduma 10. punkta, ar 2003. gada 15. maija valdības Lēmumu 2088/2003 Ungārijas Republika ir nākusi klājā ar deklarāciju akceptēt Tiesas kompetenci lemt par LES 35. pantā paredzēto aktu spēkā esamību un interpretāciju atbilstoši šī panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem.

Ir zināms, ka šis iesniedzējtiesas lēmums ir iesniegts atbilstoši šai deklarācijai, no kā izriet, ka *Fővárosi Bíróság* ir to tiesu skaitā, kas var vērsties Tiesā saskaņā ar LES 35. pantu.

28 Ungārijas valdība uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tomēr esot nepieņemams, jo tas esot hipotētisks. *Fővárosi Bíróság* kļūdaini uzskatot, ka ar Ungārijas tiesībām aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājam krimināprocesā nav pieļauts tikt uzklausītam kā lieciniekam. Lai pamatotu savu argumentāciju, šī valdība norāda it īpaši uz *Legfelsöbb Bíróság* (Augstākās tiesas) krimināllietu palātas 2007. gada 14. maija Paziņojumu Nr. 4/2007, kurā ir atzīts, ka "krimināprocesa ietvaros nav tiesisku šķēršļu cietušo, kas darbojas kā aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, uzklausīt kā liecinieku". G. Katcs arī uzskata, ka neesot nekādu šaubu, ka Ungārijas tiesībās aizstājošās privātās apsūdzības uzturētāju krimināprocesā var uzklausīt kā liecinieku.

29 Ir jāatgādina, ka atbilstoši LES 46. panta b) punktam EK līguma normas par Tiesas kompetenci un tās īstenošanu, arī EKL 234. pants, ir piemērojamas Līguma par ES VI sadaļas normām ar nosacījumiem, kas paredzēti LES 35. pantā. No tā izriet, ka EKL 234. pantā paredzētā sistēma uz Tiesas kompetenci prejudiciālo nolēmumu jomā saistībā ar LES 35. pantu attiecas ar nosacījumiem, kas paredzēti šajā normā (skat. it īpaši 2008. gada 12. augusta spriedumu lietā C-296/08 PPU *Santesteban Goicoechea*, Krājums, I-6307. lpp., 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Tāpat kā EKL 234. pantā, arī LES 35. pantā prejudiciāla jautājuma uzdošanai Tiesai ir izvirzīts nosacījums, ka valsts tiesa "uzskata, ka lēmums šajā jautājumā vajadzīgs, lai tā varētu taisīt spriedumu", tādējādi Tiesas judikatūra par tādu prejudiciālu jautājumu pieņemamību, kas uzdoti atbilstoši EKL 234. pantam, principā ir attiecināma uz lūgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus, kas Tiesai iesniegti saskaņā ar LES 35. pantu (skat. it īpaši 2007. gada 28. jūnija spriedumu lietā C-467/05 *Dell'Orto*, Krājums, I-5557. lpp., 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 No tā izriet, ka atbilstības prezumpciju, kas pastāv attiecībā pret valstu tiesu prejudiciālā kārtā uzdotiem jautājumiem, var noraidīt tikai izņēmuma gadījumos, kad ir acīmredzami skaidrs, ka lūgtajai Savienības tiesību normu interpretācijai, uz ko attiecas jautājumi, nav nekāda sakara ar situāciju pamata prāvā vai pamata prāvas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem. Izņemot minētos gadījumus, Tiesai principā ir pienākums izskatīt prejudiciālus jautājumus par LES 35. panta 1. punktā minēto aktu interpretāciju (iepriekš minētais spriedums lietā *Dell'Orto*, 40. punkts un minēta judikatūra).

32 No šī sprieduma 18.–25. punkta izriet, ka lēmumā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīti pamata prāvas rašanās fakti, kā arī tieši atbilstošās piemērojamās valsts tiesību normas un tajā ir paskaidroti iemesli, kādēļ iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Pamatlēmumu, kā arī norādīta saikne starp to un lietā piemērojamajām valsts tiesībām.

33 Pretēji tam, ko norāda Ungārijas valdība, nav acīmredzami, ka uzdotā problēma pamata lietā būtu hipotētiska, pat ja tas tā ir tikai tiktāl, ciktāl ir konstatēts, ka iesniedzējtiesa G. Katca lūgumu uzklausīt viņu kā liecinieku pamata lietā īstenojamajā aizstājošās privātās apsūdzības procesā ir noraidījusi tā iemesla dēļ, ka Ungārijas tiesībās šīs tiesības šādā situācija tieši nav paredzētas.

34 Turklāt Tiesai lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros nav jālemj nedz par valsts tiesību normu interpretāciju, nedz arī jāspriež par to, vai iesniedzējtiesas veiktā šo normu interpretācija ir pareiza (saistībā ar EKL 234. pantu skat. it īpaši 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-244/06 *Dynamic Medien*, Krājums, I-505. lpp., 19. punkts).

35 Tādējādi uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatbild.

36 Savukārt G. Katca lūgums par to, lai Tiesa uzdoto jautājumu paplašinātu un izskatītu arī aspektu, vai Pamatlēmums nozīmē, ka noteiktas izmeklēšanas pilnvaras, kas Ungārijas tiesībās ir piešķirtas prokuroram, būtu piemērojamas aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājam, ir noraidāms.

37 Saskaņā ar LES 35. pantu valsts tiesai, nevis pamata lietas dalībniekiem ir jāvēršas Tiesā. Līdz ar to iespēja formulēt Tiesai uzdodamos jautājumus ir sniegta tikai valsts tiesai, un lietas dalībnieki nevar mainīt to saturu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Santesteban Goicoechea*, 46. punkts).

38 Turklāt, ja tiktu atbildēts uz G. Katca formulētajiem jautājumiem, tas būtu pretrunā uzdevumam, kas Tiesai noteikts LES 35. pantā, kā arī Tiesas pienākumam nodrošināt iespēju dalībvalstu valdībām un ieinteresētajām personām iesniegt apsvērumus atbilstoši Tiesas Statūtu 23. pantam, ņemot vērā, ka saskaņā ar šo pēdējo normu ieinteresētajām personām tiek paziņoti tikai iesniedzējtiesu lēmumi (iepriekš minētais spriedums lietā *Santesteban Goicoechea*, 47. punkts).

Par prejudiciālo jautājumu

39 Ir zināms, ka persona, kas atrodas G. Katca situācijā, Pamatlēmuma 1. panta a) punkta — normas, saskaņā ar kuru cietušais ir fiziskā persona, kam nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums, — izpratnē ir cietušais.

40 No Pamatlēmuma 5. un 7. panta izriet, ka cietušā situāciju tas regulē neatkarīgi no tā, vai viņš darbojas kā liecinieks vai lietas dalībnieks.

41 Neviena Pamatlēmuma norma nav vērsta uz to, lai no tā piemērošanas jomas izslēgtu situāciju, kad kriminālprocesa ietvaros cietušais, kā tas ir pamata lietā, valsts iestādes vietā īsteno apsūdzības uzturētāja funkcijas.

42 No Pamatlēmuma ceturtā apsvēruma izriet, ka noziedzīgu nodarījumu cietušajiem jānodrošina augsts aizsardzības līmenis.

43 Atbilstoši Pamatlēmuma 2. panta 1. punktam dalībvalsts nodrošina, lai cietušajiem būtu reāla un atbilstoša loma tās krimināltiesību sistēmā, un atzīst cietušo tiesības un likumīgās intereses, it īpaši kriminālprocesā.

44 Pamatlēmuma 3. panta 1. punktā vispārīgi ir noteikts, ka dalībvalstis nodrošina cietušajiem iespēju liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus.

45 Tādējādi, lai gan cietušais, kas darbojas kā aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, var izmantot Pamatlēmumā paredzētā cietušā statusa priekšrocības, tad tomēr nedz tā 3. panta 1. punktā, nedz arī kādā citā Pamatlēmuma normā nav sniegti precizējumi par cietušajam kriminālprocesā piemērojamu pierādījumu [sniegšanas] kārtību.

46 Tādēļ ir jākonstatē, ka, Pamatlēmums, katrā ziņā uzliekot dalībvalstīm pienākumu, no vienas puses, nodrošināt cietušajiem augstu aizsardzības līmeni, kā arī reālu un atbilstošu lomu tās krimināltiesību sistēmā un, no otras puses, atzīt to tiesības un likumīgās intereses un nodrošināt iespēju liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus, attiecībā uz šo mērķu konkrētu īstenošanas kārtību valsts iestādēm atstāj plašu rīcības brīvību.

47 Tomēr, lai Pamatlēmuma 3. panta 1. punktam neatņemtu lielu tā lietderīgās iedarbības daļu un lai izvairītos no Pamatlēmuma 2. panta 1. punktā paredzēto pienākumu neievērošanas, šīs normas katrā ziņā nozīmē, ka cietušais kriminālprocesā var sniegt liecību un ka šo liecību var ņemt vērā kā pierādījumu.

48 Ir jāpiebilst, ka Pamatlēmums ir interpretējams tādā veidā, lai tiktu ievērotas pamattiesības, kuru vidū īpaši jāmin tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas noteiktas ECTK 6. pantā (skat. it īpaši 2005. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-105/03 *Pupino*, Krājums, I-5285. lpp., 59. punkts).

49 Tādējādi iesniedzējtiesai it īpaši ir jānodrošina, lai ar pierādījumu izskatīšanas kārtību kriminālprocesā, ņemot vērā to kopumā, nebūtu apdraudēta lietas taisnīga izskatīšana ECTK 6. panta izpratnē, ko interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (skat. it īpaši 2003. gada 10. aprīļa spriedumu lietā C-276/01 *Steffensen*, *Recueil*, I-3735. lpp., 76. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Pupino*, 60. punkts).

50 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2. un 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka aizstājošās privātas apsūdzības, kāda tiek izskatīta pamata lietā,

ietvaros valsts tiesai ar šiem pantiem nav noteikts pienākums cietušajam noziedzīgā nodarījumā piešķirt tiesības liecināt kā lieciniekam. Tomēr šādas iespējas neesamības gadījumā cietušajam jābūt piešķirtai iespējai sniegt liecību, ko var ņemt vērā kā pierādījumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

51 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā 2. un 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka aizstājošās privātas apsūdzības, kāda tiek izskatīta pamata lietā, ietvaros valsts tiesai ar šiem pantiem nav noteikts pienākums cietušajam noziedzīgā nodarījumā piešķirt tiesības liecināt kā lieciniekam. Tomēr šādas iespējas neesamības gadījumā cietušajam jābūt piešķirtai iespējai sniegt liecību, ko var ņemt vērā kā pierādījumu.

[Paraksti]